

B.Com. Semester - 4 (NEP-2020) Examination**March/April-2026****Business Accounting-4 (Major-9)****Time: 2:00 Hours****Marks: 50****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ શ્રી રાજા એ તા.31-12-2025ના રોજ નાદારી માટે અરજી કરી. તે દિવસે તેમનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું. (૧૦)

વિગત	ઉધાર રૂ.	જમા રૂ.
મૂડી	----	21,000
પરચુરણ લેણદારો	----	56,000
બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ	----	14,000
જમીન-મકાન પર તારણવાળા લેણદારો	----	35,000
રોકડ	1,400	----
દેવાદારો	33,600	----
જમીન-મકાન	42,000	----
ફર્નિચર	7,000	----
સ્ટોક	42,000	----
	1,26,000	1,26,000

વટાવેલી હુંડીઓ અંગેની જવાબદારી રૂ. 7,500 છે જે પૈકી રૂ. 2,800ની નકારાશે તેમ માનવામાં આકે છે. ધાલખાદ્ય રૂ. 14,000 અંદાજ છે. પરચુરણ લેણદારોમાં રૂ. 1,400 પસંદગીના લેણદારોનો સમાવેશ થાય છે. જમીન-મકાનના રૂ. 21,000, સ્ટોકના રૂ. 49,000 અને ફર્નિચરના રૂ. 2,800 ઉપજવા ધારેલ છે.

તેણે તા. 01/01/2023ના રોજ ધંધો શરૂ કર્યો હતો. પહેલા વર્ષે તેણે રૂ. 42,000ની ખોટ કરી હતી. બીજા વર્ષે રૂ. 14,000 નફો કર્યો હતો. અને ત્રીજા વર્ષે રૂ. 21,000ની ખોટ કરી હતી. આ ત્રણ વર્ષ દરમિયાન તેનો ઉપાડ અનુક્રમે રૂ. 21,000, રૂ. 8,000 અને રૂ. 4,000 હતો.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી શ્રી રાજાનું તુટ ખાતુ અને સ્થિતિ દર્શક નિવેદન તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન.૧ શ્રી બાદશાહ તા. 31/03/2025ના રોજ નાદાર થયા ત્યારે તેમની સ્થિતિ નીચે મુજબ હતી.

વિગત	રૂ.
લેણદારો: ધંધાના પરચૂરણ લેણદારો	2,50,000
પસંદગીના લેણદારો	3,000
દેવીહુંડી	30,000
દેવાદારો(ઉપજશે રૂ. 50,000)	80,000
યંત્રો (ઉપજશે રૂ. 1,00,000)	2,00,000
મકાન (ઉપજશે રૂ. 1,50,000)	1,80,000
મકાન સામે ગીરોલોન	1,00,000
વાહન (ઉપજશે રૂ. 40,000)	60,000
વાહન સામે લોન	50,000
ફર્નિચર (ઉપજશે રૂ. 16,000)	24,000
રોકડ અને બેંક	2,000

સ્ટોક (ઉપજશે રૂ. 24,000)	40,000
લેણીહૂંડી (સંપૂર્ણ વસુલ થશે)	16,000

શ્રી બાદશાહે તા. 01/04/2021ના રોજ રૂ. 2,51,000ની મૂડીથી ધંધો શરૂ કર્યો અને પ્રથમ બે વર્ષ દરમિયાન અનુક્રમે રૂ. 16,000 અને રૂ. 20,000 નફો કર્યો. જ્યારે પછીના બે વર્ષ દરમિયાન કુલ રૂ. 54,000ની ખોટ કરી હતી. તેનો સરેરાશ વાર્ષિક ઉપાડ રૂ. 16,000 રહ્યો છે.

પ્રોવિઝિયલ ઇન્સોલ્વન્સી એક્ટ 1920 અનુસાર તૂટ ખાતું અને સ્થિતિ દર્શક નિવેદન તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન.૨ ધી કિશીવ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડના હિસાબોમાં તા. 31/03/2025ના રોજ આગના વીમા બાબત નીચે (૧૦) જણાવ્યા મુજબ માહિતી હતી.

વિગત	રૂ.
સ્વીકારેલા પુનઃવીમાના દાવા	30,000
તા. 31/03/2024ના રોજની જોખમના અનામતની બાકી	5,00,000
તા. 31/03/2024ના રોજની વધારાની અનામતની બાકી	1,00,000
ચૂકવેલા દાવા	6,10,000
નહીં ચૂકવેલ દાવાઓની અંદાજેલી જવાબદારી	
તા. 31/03/2024ના રોજની	65,000
તા. 31/03/2025ના રોજની	90,000
વહિવટી ખર્ચ(જે પૈકી રૂ. 30,000 દાવાઓ અંગે ચૂકવેલ કોર્ટ ખર્ચ છે.)	2,80,000
પુનઃવીમાના પ્રીમિયમ (ભરેલું)	75,000
પુનઃવીમાની વસૂલાત (દાવાની)	20,000
પ્રીમિયમ	10,80,000
વ્યાજ તથા ડિવિડન્ડ	64,520
વ્યાજ તથા ડિવિડન્ડ પર આવકવેરો	6,520
રોકાણો વેચતાં પ્રાપ્ત થયેલ નફો	11,000
કમિશન	1,52,000
સ્વીકારેલા પુનઃવીમા પરનું પ્રીમિયમ	40,000

વર્ષ દરમિયાન મળેલ પ્રીમિયમ આવકના 50% બાકી જોખમ માટે અનામત રાખવાના છે અને વધારાનું અનામત રૂ. 1,00,000થી વધારવાનું છે.

ઉભા સ્વરૂપે(Vertical Formate) મહેસૂલી ખાતું બનાવો.

અથવા

પ્રશ્ન.૨ તા. 31/03/2025 માટેની નીચે આપેલી વિગતો ઉપરથી આગના વીમા વિભાગનું મહેસૂલી ખાતું તૈયાર કરો.

વિગત	રૂ.
શરૂનું બાકી જોખમો માટેનું 50 ટકા લેખેનું અનામત	1,80,000
વધારાનું અનામત	36,000
બાકી દાવાઓ અંગે જવાબદારી (શરૂ. બાકી)	31,000
બાકી દાવાઓ અંગે જવાબદારી (અંતની બાકી)	42,000
ચૂકવેલ દાવાઓ	3,65,000
કાનૂની ખર્ચ	6,000
પુનઃવીમા વસૂલાત	32,000
દાકતરી ખર્ચાઓ	4,000
ઘાલખાદ્ય	800

પ્રીમિયમ (મળેલું)	4,86,000
સ્વીકારેલ પુનઃવીમા ઉપર પ્રીમિયમ	32,000
આપેલ પુનઃવીમા ઉપર પ્રીમિયમ	43,000
સીધા ધંધા પર કમિશન	48,600
સ્વીકારેલ પુનઃવીમા ઉપર કમિશન	1,600
આપેલ પુનઃવીમા ઉપર કમિશન	2,150
વહીવટી ખર્ચાઓ	90,000
વ્યાજ ડિવિડન્ડ વગેરે	24,000
રોકાણોના વેચાણ પર નફો	3,000

વર્ષના અંતે અનામતની જોગવાઈ વર્ષની શરૂઆતના અનામતના ધોરણે કરવાની છે.

પ્રશ્ન.3 મેહતા ટ્રાન્સપોર્ટ કંપની પાસે એક લકઝરી બસ છે. જેની બેઠક ક્ષમતા 60 પેસેન્જરની છે. આ બસ દરરોજ (૧૦) મોરબીથી સુરેન્દ્રનગર વચ્ચે બે ટ્રીપ કરે છે. આ બે શહેર વચ્ચેનું અંતર 120 કિ.મી.નું છે. જતી વખતે અને વળતી વખતે સરેરાશ 75% પેસેન્જરો મુસાફરી કરે છે. બસ મહિનાના બધા દિવસો ચાલે છે.

ફેબ્રુઆરી 2025 માટેના ખર્ચની વિગત નીચે મુજબ છે:

(1) ડ્રાઈવરનો પગાર માસિક	10,000
(2) કન્ડક્ટરનો પગાર માસિક	6,000
(3) રોડ ટેક્ષ (વાર્ષિક)	4,800
(4) ગેરેજ ભાડું (માસિક)	4,000
(5) મૂડી વ્યાજ 6% લેખે	
(6) વહિવટી ખર્ચા (માસિક)	2,000
(7) બસની કિંમત	10,50,000
(8) 10 વર્ષના આયુષ્યના અંતે ભંગાર કિંમત	90,000
(9) મરામત અને નિભાવ ધસારાના 50%.	
(10) ડિઝલ અને ઓઈલ ખર્ચ કિ.મી. દીઠ	2

ઉપરની વિગતોના આધારે પેસેન્જર કિ.મી. દીઠ પડતર શોધી કાઢો.

અથવા

પ્રશ્ન.3 દુલા ટ્રાવેલ્સ પાસે એક ટેમ્પો છે. તેઓની વિગત નીચે મુજબ પૂરી પાડેલ છે. જેના પરથી મુસાફરીના દર કિ.મી. દીઠ પડતરની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું છે.

વિગત	રકમ
(1) ટેમ્પોની કિંમત	5,00,000
(2) રોડ લાઈસન્સ ફી (વાર્ષિક)	12,000
(3) સુપરવિઝન ખર્ચ અને પગાર (વાર્ષિક)	14,400
(4) કલાકદીઠ ડ્રાઈવરનો પગાર	30
(5) લિટરદીઠ પેટ્રોલ ખર્ચ	60
(6) સમારકામ અને જાળવણી ખર્ચ (કિ.મી. દીઠ)	2
(7) ટાયર ખર્ચ કિ.મી. દીઠ	1
(8) ગેરેજનું ભાડું (વાર્ષિક)	60,000
(9) વીમાનું પ્રીમિયમ (વાર્ષિક)	24,000
(10) લિટરદીઠ કિ.મી.ની સરેરાશ	20 કિ.મી.
(11) વર્ષ દરમિયાન મુસાફરી	30,000 કિ.મી.

- (12) ટેમ્પોનું અંદાજી આયુષ્ય 1,50,000 કિ.મી.
 (13) ટેમ્પોની કિંમત પર વાર્ષિક વ્યાજ 10%
 (14) ટેમ્પો કલાકદીઠ સરેરાશ 20 કિ.મી. ચાલશે.

પ્રશ્ન.૪ હોટલ ઝલકમાં એકસરખા 125 રૂમ છે. તેના મુસાફરો અંગેના રજીસ્ટરમાંથી જૂન 2025ને લગતી માહિતી (૧૦) નીચે મુજબ છે:

રૂમનો વપરાશ	દિવસની સંખ્યા
125	5
115	6
110	4
100	6
81	5
60	4

દરેક રૂમમાં પેસેન્જર દીઠ એક અલગ પલંગની સુવિધા આપવામાં આવે છે. જૂન 2025ના મહિનાના તે અંગેના ખર્ચ નીચે મુજબ છે.

સ્ટાફ પગાર	75,000
વીજળી ખર્ચ	1,00,000
વહીવટી ખર્ચ	50,000
ગ્રાહકો માટે વપરાશી વસ્તુઓનું ખર્ચ	1,15,000
જાહેરાત ખર્ચ	35,750
સ્વીમિંગ પુલ સંચાલન ખર્ચ	49,250
અન્ય ખર્ચાઓ	1,00,000

મકાન, કમ્પ્યુટર, વાહનો, ફર્નિચર વગેરે મિલકતોનો કુલ વાર્ષિક ઘસારો રૂ. 9,00,000 દર વર્ષે ગણવામાં આવે છે. રૂમ ભાડું એવી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે કે જેથી રૂમ ભાડાની આવકના 60% નફો પ્રાપ્ત થાય.

રૂમ દિવસની ગણતરી કરો. સેવા પડતર પત્રક તૈયાર કરો. રૂમદીઠ દરરોજના ભાડાની ગણતરી દર્શાવો.

અથવા

પ્રશ્ન.૪ પરબત થિયેટરના ચોપડામાંથી તા. 31/03/2025ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની માહિતી નીચે મુજબ મળી છે.

ખર્ચાઓ:	રૂ.
વહિવટી	2,00,000
વીજળી	8,00,000
સમારકામ	5,00,000
પરચુરણ ખર્ચાઓ	7,00,000
જાહેરાત	10,00,000
પ્રિન્ટ ભાડું	15,00,000
ટેક્સ	10,00,000
પગાર:	રૂ.
એક મેનેજરનો પ્રતિ માસ	8,000
આઠ ચોકીદાર, દરેકનો પ્રતિ માસ	6,000
બે ઓપરેટર્સ, દરેકનો પ્રતિ માસ	4,000
પાંચ ક્લાર્ક, દરેકનો પ્રતિ માસ	5,000

મકાનની કિંમત આશરે રૂ. 20,00,000 આંકી છે. જેનું અંદાજી આયુષ્ય 20 વર્ષનું છે. પ્રોજેક્ટ અને અન્ય સાધનો જેની પડતર રૂ. 6,00,000 આંકવામાં આવી છે. જેના પર 10% ઘસારો ગણો.

વર્ષ દરમિયાન દરરોજ ત્રણ શો રાખે છે. કુલ ક્ષમતા 500 બેઠકની છે. જેમાં:

લોઅર ક્લાસ : 200 બેઠક

અપર ક્લાસ : 200 બેઠક

બાલ્કની : 100 બેઠક

કુલ બેઠકોની 60% બેઠકોનો ઉપયોગ થાય છે.

ત્રણેય ક્લાસને 1:2:3ના પ્રમાણે ભાર આપવામાં આવ્યો છે. વર્ષના દિવસો 360 ગણો.

જો મેનેજમેંટ કુલ આવક પર 20% વળતરની અપેક્ષા રાખતું હોય તો દરેક વર્ગની એક વ્યક્તિ દીઠ ટીકિટનો દરેક ક્લાસનો દર નક્કી કરો.

પ્રશ્ન.૫ નીચેના પર નોંધ લખો. (કોઈપણ બે)

(૧૦)

(1) 'Schedule H' તૂટ ખાતું કાલ્પનિક આંકડાઓ દ્વારા સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.

(2) સેવા પડતર પદ્ધતિ ચર્ચો.

(3) સામાન્ય વીમા કંપનીનું ઉભા સ્વરૂપે મહેસુલી પત્રક વર્ણવો

ENGLISH VERSION

Que.1 Shree Raja filed a petition in bankruptcy on 31/12/2025. On that day his trial balance was as under: (10)

Particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Capital	----	21,000
Sundry creditors	----	56,000
Bank overdraft	----	14,000
Creditors having mortgage on land-building	----	35,000
Cash	1,400	----
Debtors	33,600	----
Land-building	42,000	----
Furniture	7,000	----
Stock	42,000	----
	1,26,000	1,26,000

liabilities on bills discounted are Rs. 7,500 out of which Rs. 2,800 are expected to be dishonoured. Bad debts expected Rs. 14,000. Sundry creditors include Rs. 1,400 for preferential creditors. Estimated realisation for land-building Rs. 21,000, stock Rs. 49,000 and furniture Rs. 2,800.

He commenced his business on 01/01/2023. Business resulted in loss Rs. 42,000 in first year. Profit Rs. 14,000 in second year and loss Rs. 21,000 in third year. His drawings were Rs. 21,000, Rs. 8,000 and Rs. 4,000 during three years.

Prepare a statement of affairs and deficiency account of Shree Raja from the above said information.

OR

Que.1 Mr. Badshah became insolvent as on 31/03/2025 that time his position was as under:

Particulars	Rs.
Sundry creditors of business	2,50,000
Preferential creditors	3,000
Bills payable	30,000
Debtors (Realisable Rs. 50,000)	80,000
Machinery (Realisable value Rs. 1,00,000)	2,00,000
Building (Realisable value Rs. 1,50,000)	1,80,000
Loan against hypothecation of building	1,00,000
Vehicles (Realisable value Rs. 40,000)	60,000
Loan against hypothecation of vehicle	50,000
Furniture (Realisable value Rs. 16,000)	24,000
Cash and bank	2,000

Stock (Realisable value Rs. 24,000) 40,000

Bills receivable (Fully amount will be realised) 16,000

Mr. Badshah has commenced his business on 01/04/2021 with capital of Rs. 2,51,000. During the first two years he has made profit of Rs. 16,000 and Rs. 20,000 respectively and in next two years he has made total o Rs. 54,000. His average drawings Rs. 16,000 per annum.

Prepare deficiency account and statement of affairs according to provincial insolvency act 1920.

Que.2 Following were the information of Fire Department in the books of the Krishiv Insurance Company Ltd. As on Dt. 31/03/2025: (10)

Particulars	Rs.
Claims on Reinsurance accepted	30,000
Balance of Reserve for unexpired risk at 31/03/2024	5,00,000
Balance of additional reserve at 31/03/2024	1,00,000
Claims paid	6,10,000
Estimate liability in respect of outstanding claims	
as on 31/03/2024	65,000
as on 31/03/2025	90,000
Administrative expense(out of which Rs. 30,000 has been paid for court expenses for claims)	2,80,000
Re-Insurance premium(paid)	75,000
Re-Insurance Recoveries (claims)	20,000
Premiums	10,80,000
Interest and Dividend	64,520
Income Tax on interest & dividend	6,520
Profit on sale of investment	11,000
Commission	1,52,000
Premium on Re-Insurance Accepted	40,000

Reserve for unexpired risk to be kept at 50% of premiums received during the year additional reserve is to be increased by Rs. 1,00,000.

Prepared Revenue Account in Vertical formate.

OR

Que.2 Prepare Revenue Account of the Fire-Business from the following details for the year ended 31/03/2025.

Particulars	Rs.
Opening Balance of Reserve for unexpired risk @ 50%	1,80,000
Additional Reserve	36,000
Opening Balance of estimated labilities for claims	31,000
Closing Balance of estimated liabilities for claims	42,000
Claims paid	3,65,000
Legal expenses	6,000
Re-insurance Recoveries	32,000
Medical Expenses	4,000
Bed debts	800
Premium Recovered	4,86,000
Premium on Re-insurance Accepted	32,000
Premium Re-insurance Ceded	43,000
Commission on Direct Business	48,600
Commission on Re-insurance Accepted	1,600
Commission on Re-insurance Ceded	2,150
Administrative expenses	90,000
Interest, Dividend, Rent etc	24,000
Profit on sale of investment	3,000

Create reserve at the end of the year to the same. extent as on first day of the year.

- Que.3 Mehta transport Co. owns a luxury bus with seating capacity of 60 passengers. The bus runs between Morbi to Surendranagar and makes two trips daily. The distance between two cities is 120 kms. 75% passengers of the capacity travel on both up and down journey. Bus runs on all days of the month. (10)

The details of expenses for February 2025 are given below:

(1) Driver's monthly salary	10,000
(2) Conductor's monthly salary	6,000
(3) Road tax (annual)	4,800
(4) Garage rent (monthly)	4,000
(5) Interest on capacity at 6%.	
(6) Administrative expenses (monthly)	2,000
(7) Cost of Bus	10,50,000
(8) Scrap value after 10 years life	90,000
(9) Repairs and maintenance 50% of depreciation	
(10) Diesel and oil expenses per k.m. 2	

Find out cost per passenger/k.m.

OR

- Que.3 Dula Travels has a tempo. They have provided you the following information. You are required to prepare statement showing calculation cost of travelling per k.m.

Particulars	Amount
(1) Cost of Tempo	5,00,000
(2) Road licence fee (annual)	12,000
(3) Supervision and salary exp. (annual)	14,400
(4) Driver's wages per hour	30
(5) Petrol expenses per Litre	60
(6) Repairs and maintenance exp. (per km)	2
(7) Tyre expenses (per km)	1
(8) Garage Rent (annual)	60,000
(9) Insurance premium (annual)	24,000
(10) Average km per litre	20 km
(11) Travelling during the year	30,000 km
(12) Estimated life of Tempo	1,50,000 km
(13) Annual interest rate on cost of Tempo	10%
(14) Running of Tempo per hour average	20 km

- Que.4 There are 125 rooms of same type in Hotel Zalak. Following information is found in its passenger register for June, 2025. (10)

Use of Rooms	No. of Days
125	5
115	6
110	4
100	6
81	5
60	4

In each room on bed per passenger is given. Expenses for the month of June 2025 are as under.

Staff salary	75,000
Electricity expenses	1,00,000
Administrative expenses	50,000
Consumable items for customers	1,15,000
Publicity expenses	35,750
Swimming pool expenses	49,250
Other expenses	1,00,000

Total depreciation on assets-building, vehicles, computers, furniture is calculate Rs. 9,00,000 annually.

Room rent is fixed in such a manner that profit of 60% on room rent income is earned. Calculate room days. Prepare operating cost sheet. Show calculation of rent per day per room.

OR

Que.4 The following information is extracted from the books of Parbat theatre for the year ended on 31/03/2025.

Expenses	Rs.
Administrative	2,00,000
Electricity	8,00,000
Maintenance	5,00,000
Sundry expenses	7,00,000
Advertisement	10,00,000
Print charges	15,00,000
Taxes	10,00,000
Salaries	Rs.
One manager per month	8,000
Eight gatekeepers per month each	6,000
Two operators per month each	4,000
Five clerks per month each	5,000

The building is valued at Rs. 20,00,000 and its estimated life is 20 years. Projector and other equipments cost Rs. 6,00,000 on which 10% depreciation is to be charged.

Throughout the year daily three shows are arranged. Total capacity is for 500 seats, which are as under:

Lower class : 200 seats
 Upper class : 200 seats
 Balcony : 100 seats

Average 60% of the capacity is utilized. Weight is given to these classes by ratio 1:2:3. Assuming 360 working days for the year.

Ascertain cost per person show and determine the rate of each class, if the management expects 20% profit on total cost.

Que.5 Write a note on following. (Any two)

(10)

- (1) Explain 'Schedule H' deficiency account briefly with illustrative figure
- (2) Discuss operating costing system
- (3) Describe a Vertical Revenue Statement for General insurance company.
